
Jen ho zbořte, a co nejdříve

Jen ho zbořte, a co nejdříve

LIDOVÉ NOVINY

09.02.2010, Jiří Drahoš

POLEMIKA

Předsednictvo Akademické rady AV ČR konstatuje, že se děkani podepsali pod dokument, který je s pravdou na štíru. Není pravda, že Poslanecká sněmovna projednává zásadní novelu zákona o podpoře výzkumu, který schvalovala před necelým rokem, s lehkovážností. Naopak, současným projednáváním se snaží napravit to, co loni obětovala marnému pokusu o zachování křehké politické rovnováhy. Pochybné ustanovení, které představuje unikát v civilizovaném světě a právem si u vědecké obce vysloužilo posměšný název "kafemlejnek", kritizuje řada odborníků už delší dobu a upozorňuje na jeho destruktivní důsledky pro českou vědu a na deformační účinky na vědecké publikování.

Není pravda, že podstata současného zákona ("kafemlejnek") je správná. Je-li tento prokazatelně vadný systém obhajován na základě očekávání krátkodobých finančních přínosů pro některé fakulty, je třeba připomenout, jak tvrdě na tytéž fakulty dopadlo před pěti lety obdobně neodborné administrativní rozhodnutí MŠMT o financování výzkumných záměrů. Je-li něco zjevně nekorektní, nelze to racionálně obhájit jen proto, že pro někoho to je krátkodobě výhodné.

Není pravda, že nejvíce bodů se přiděluje za skutečně kvalitní výsledky, kdežto ty sporné tvoří jen nevýznamnou část. Prokazatelný opak byl mnohokrát kritizován a podepsaní děkani to dobře vědí. Tvrzení poslanců, že stávající systém "vede k neodůvodněnému rozkolísání systému institucionální podpory výzkumu", je zcela na místě. Dokladem je "kafemlejnekem" vypočtený likvidační rozpočtový výhled Akademie věd, který musel být korigován na úrovni premiéra a vlády ČR ad hoc rozhodnutím o zvýšení rozpočtu. Bude se to dělat i v příštích letech?

Není pravda, že by RVVI bez kafemlejnků předkládala návrh rozdělení institucionálních prostředků, aniž by byla vázána hodnocením. Jen by místo alibistického a zcela nezodpovědného spoléhání na primitivní vzoreček musela tak jako dosud rozdělovat peníze se znalostí podstaty věci a s osobní odpovědností odborného poradního orgánu vlády. Tento přístup je již po více než deset let úspěšně a transparentně aplikován na rozdělování peněz mezi padesátku ústavů Akademie věd podle kvality dosahovaných výsledků (a funguje všude ve světě). Není pravdivé tvrzení děkanů, že něco "bylo pracně a odpovědně vytvořeno". Podepsaní děkani musí vědět, že to "něco" vzniklo bez jakýchkoliv analýz a oponentur běžných v jejich oboru, často na základě pouhého "pseudodemokratického" hlasování v RVVI bez odborného posouzení. Akademie věd na systémovou vadnost "kafemlejnků" upozorňovala RVVI již v rámci připomínek k prvnímu návrhu metodiky hodnocení v létě roku 2004, poté pak každoročně v připomínkovém řízení k Metodice hodnocení výsledků a znovu ve fázi přípravy novely zákona č. 130/2002 Sb. v roce 2008 - dosud vždy bezúspěšně.

Není pravda, že se na zavedení "kafemlejnků" mohly instituce řadu let připravovat, pokud tím není myšleno vymyšlení různých taktik pro získání bodů. Bylo by jistě zajímavé, nejen pro Akademii věd, kdyby se dotyčné fakulty podělily o zkušenost, jak se "po řadu let zodpovědně připravovaly na stávající systém".

Novela nemůže napravit všechny systémové vady narychlo sepsaného a nedostatečně promyšleného zákona. Může ale zabránit nevratným škodám a poskytnout čas, abychom všichni společně promysleli, jak má vlastně systém vědy a výzkumu v ČR fungovat.

Titulek a zkrácení textu redakce LN

Je-li něco zjevně nekorektní, nelze to racionálně obhájit jen proto, že pro někoho to je krátkodobě výhodné